

eul_wid: qsg-ar

Ἰππόλυτος ὁ Ῥωμαῖος · Hippolytus of Rome

Against the Heresy of Noetus

Κατὰ τῆς Νοήτου Αἵρέσεως

Period: Ῥωμαϊκή [Roman](#)
Dialect: Κοινή Χριστιανική [Christian Koine](#)
Domain: Θεολογία [Theology](#)
Format: Πραγματεία [Treatise](#)
Affiliation: [Christian](#)

- ^{τ 1} Ὅμιλία Ἰ[π]πολύτου ἀρχιεπισκόπου Ῥώμης καὶ μάρτυρος εἰς τὴν αἵρεσιν Νοητοῦ τινος. Ἐτεροὶ τινες ἐτέραν διδασκαλίαν παρεισάγουσιν γενόμενοί τινος Νοητοῦ μαθηταί· ὃς τὸ μὲν γένος ἦν Σμυρναῖος, οὐ πολλοῦ χρόνου γενόμενος.
- ^{1 2} οὗτος φυσιωθεὶς εἰς ἔπαρμα ἀνήχθη. οἰήσει πνεύματος ἁλλοτρίου ἐπαρθεὶς ἔφη τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι τὸν Πατέρα, καὶ αὐτὸν τὸν Πατέρα γεγεννησθαι καὶ πεπονθέναι καὶ ἀποτεθνηκέναι. ὁρᾷτε ὅσον ἔπαρμα καρδίας καὶ φυσίωμα πνεύματος ἁλλοτρίου ὑπεισήληθεν εἰς αὐτόν. ἤδη μὲν οὖν ἐκ τῶν ἐτέρων πράξεων εἰς τοῦτο φέρεται ὁ ἔλεγχος αὐτῶν ὅτι μὴ καθαρῶ πνεύματι ἐφθέγγετο. ^[5]
- ^{1 3} ὁ γὰρ εἰς πνεῦμα ἅγιον βλασφημῶν ἐκβλητὸς γεγένηται κλήρου ἁγίου. οὗτος ἔλεγεν ἑαυτὸν εἶναι Μωυσῆν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀαρών.
- ^{1 4} ταῦτα ἀκούσαντες οἱ μακάριοι πρεσβύτεροι προσκαλεσάμενοι ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας ἐξήταζον. ὁ δὲ ἡρνεῖτο λέγων τὰς ἀρχὰς μὴ φρονεῖν. ὕστερον δὲ ἐμφωλεύσας ἔν τισιν καὶ συσκευάσας ἑαυτῷ συνπλανωμένους, καθαρῶς ὕστερον ἰστᾶν τὸ δόγμα ἐβούλετο. ^[5]
- ^{1 6} ὃν πάλιν προσκαλεσάμενοι οἱ μακάριοι πρεσβύτεροι ἤλεγξαν. ὁ δὲ ἀνθίστατο λέγων, Τί οὖν κακὸν ποιῶ δοξάζων τὸν Χριστόν; πρὸς ὃν ἀνταποκρίνονται οἱ πρεσβύτεροι, Καὶ ἡμεῖς ἕνα Θεὸν οἶδαμεν ἀληθῶς· οἶδαμεν Χριστόν· οἶδαμεν τὸν Υἱὸν παθόντα καθὼς ἔπαθεν, ἀποθανόντα καθὼς ἀπέθανεν, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ὄντα ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. ^[5]
- ^{1 7} καὶ ταῦτα λέγομεν ἃ ἐμάθομεν. τότε τοῦτον ἐλέγξαντες ἐξέωσαν τῆς ἐκκλησίας. ὃς εἰς τοσοῦτο φυσίωμα ἠνέχθη ὥς διδασκαλεῖον συστήσαι.
- ^{2 1} οἱ καὶ δεῖξαι βούλονται σύστασιν τῷ δόγματι λέγοντες, Εἶπεν ἐν νόμῳ, Ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν· οὐκ ἔσονται ὑμῖν θεοὶ ἕτεροι πλην ἐμοῦ. καὶ πάλιν ἐν ἐτέρῳ, Ἐγώ, φησίν, πρῶτος καὶ ἐγὼ ἔσχατος καὶ μετ' ἐμὲ οὐκ ἔστιν οὐδεὶς.
- ^{2 3} οὕτω φάσκουσιν συνιστᾶν ἕνα Θεόν. οἱ ἀποκρίνονται λέγοντες, Εἰ οὖν Χριστὸν ὁμολογῶ Θεόν, αὐτὸς ἄρα ἐστὶν ὁ Πατήρ, εἰ γὰρ ἐστὶν ὁ Θεός. ἔπαθεν δὲ Χριστὸς αὐτὸς ὢν Θεός. ἄρα οὖν ἔπαθεν Πατήρ; 〈Πατήρ〉 γὰρ αὐτὸς ἦν. ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει. ^[5]

2 4

οὐδὲ γὰρ οὕτως αἱ γραφαὶ διηγοῦνται. χρῶνται δὲ καὶ ἐτέραις μαρτυρίαις λέγοντες, Οὕτω γέγραπται, Οὗτος ὁ Θεὸς ἡμῶν· οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν.

2 5 ἐξηῦρεν πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης καὶ ἔδωκεν αὐτὴν Ἰακώβ τῷ παιδί αὐτοῦ καὶ Ἰσραὴλ τῷ ἡγαπημένῳ ὑπ' αὐτοῦ. μετὰ ταῦτα ἐπὶ γῆς ὥφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη. Ὁρᾷς οὖν, φησὶν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Θεὸς ὁ μόνος ὢν καὶ ὕστερον ὀφθεῖς καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστραφεῖς. <Ἐν> ἐτέρῳ δέ, φησὶν, λέγει, Ἐκοπίασεν Αἴγυπτος καὶ ἐμπόρια Αἰθιοπῶν καὶ οἱ Σαβαεῖμ ἄνδρες ὑψηλοὶ ἐπὶ σὲ διαβήσονται καὶ σοὶ δοῦλοι ἔσονται καὶ πορεύσονται ὀπίσω σου δεδεμένοι ἐν χειροπέδαις καὶ ἐν σοὶ προσκυνήσουσιν, ὅτι ἐν σοὶ ὁ Θεός ἐστιν, καὶ ἐν σοὶ προσεύξονται καὶ οὐκ ἔστιν Θεὸς πλὴν σοῦ. ^[5]

2 6 σὺ γὰρ ἦς ὁ Θεὸς καὶ οὐκ ἤδειμεν, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ σωτήρ. Ὁρᾷς, φησὶν, πῶς ἓνα Θεὸν κηρύσσουν αἱ γραφαί, τούτου ἐμφανοὺς δεικνυμένου. Τούτων οὕτως μαρτυρουμένων ἀνάγκην, φησὶν, ἔχω, ἐνὸς ὁμολογουμένου, τοῦτον ὑπὸ πάθος φέρειν. ^[10]

2 7 ¶ καὶ ὁ Χριστὸς γὰρ ἦν Θεὸς καὶ ἔπασχεν δι' ἡμᾶς, αὐτὸς ὢν Πατήρ, ἵνα καὶ σῶσαι ἡμᾶς δυνηθῇ. ἄλλο δέ, φησὶν, οὐκ δυνάμεθα λέγειν. καὶ γὰρ ὁ ἀπόστολος ἓνα Θεὸν ὁμολογεῖ λέγων, Ὡν οἱ πατέρες, ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ^[5]

3 1 καὶ ταῦτα βούλονται οὕτω διηγεῖσθαι καὶ αὐτοὶ μονόκωλα, χρώμενοι ὃν τρόπον εἶπεν Θεόδοτος ἄνθρωπον συνιστᾶν φιλὸν βουλόμενος. ἀλλ' οὔτε ἐκεῖνοί τι νενοήκασιν ἀληθές οὔθ' οὗτοι, καθὼς αὐταὶ αἱ γραφαὶ ἐλέγχουσιν αὐτῶν τὴν ἀμαθίαν μαρτυροῦσαι τῇ ἀληθείᾳ. ὁρᾶτε, ἀδελφοί, πῶς προαλὲς καὶ τολμηρὸν δόγμα παρεισήνεγκαν ἀναισχύντως λέγοντες, Αὐτὸς ἐστὶ Χριστὸς ὁ Πατήρ, αὐτὸς Υἱός, αὐτὸς ἐγεννήθη, αὐτὸς ἔπαθεν, αὐτὸς ἑαυτὸν ἡγείρεν. ^[5]

3 3 ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει. αἱ μὲν γραφαὶ ὁρθῶς λέγουσιν, ἄλλα ἂν καὶ Νοητὸς νοῆ. οὐκ ἤδη δέ, εἰ Νοητὸς μὴ νοεῖ, παρὰ τοῦτο ἔκβλητοι αἱ γραφαί. τίς γὰρ οὐκ ἐρεῖ ἓνα Θεὸν εἶναι; ἀλλ' οὐ τὴν οἰκονομίαν ἀναιρήσει.

3 5 ὄντως μὲν οὖν τὰ κεφάλαια διὰ ταῦτα πρότερον δεῖ ἀνατραπῆναι κατὰ τὸν ἐκείνων νοῦν· κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν δειχθῆναι. πρότερον γὰρ ὄντως ἐστὶν διηγήσασθαι ὅτι εἷς Θεὸς ὁ Πατήρ, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ.

4 1 ἴδωμεν, ὥς εἶπον, τὴν αὐτοῦ ἀνατροπὴν, εἴθ' οὕτως τὴν ἀλήθειαν διηγησώμεθα. φησὶν γάρ, Ἐκοπίασεν Αἴγυπτος καὶ ἐμπόρια Αἰθιοπῶν καὶ οἱ Σαβαεῖμ καὶ τὰ λοιπά, ἵνα εἴπῃ, Σὺ γὰρ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ σωτήρ, οὐ νοῶν τὸ προειρημένον.

4 2 ὁπότεν γὰρ θελήσωσιν πανουργεῦσθαι, περικόπτουσι τὰς γραφάς. ὁλοκλήρως δὲ εἰπάτω καὶ εὐρήσει τὴν αἰτίαν πρὸς τίνα λέγεται. ^[5]

4 3 ἀνωτέρω γὰρ μικρὸν ἀρχὴ τοῦ κεφαλαίου τυγχάνει, ὅθεν δεῖ ἀρξάμενον δεῖξαι πρὸς τίνα λέγει καὶ περὶ τίνος. ἄνωθεν γὰρ ἡ ἀρχὴ τοῦ κεφαλαίου τοῦτ' ἔχει, Ἐρωτήσατέ με περὶ τῶν υἱῶν μου καὶ τῶν θυγατέρων μου ¶ ἐντελεῖσθαι μοι ¶ καὶ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν μου ἐντείλασθέ μοι. ^[5]

4 4 ἐγὼ ἐποίησα γῆν καὶ ἄνθρωπον ἐπ' αὐτῆς· ἐγὼ τῇ χειρί μου ἐστερέωσα τὸν οὐρανόν· ἐγὼ πᾶσι τοῖς ἄστροις ἐντετελάμην. ἐγὼ ἡγείρα αὐτόν, καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι. οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐπιστρέψει οὐ μετὰ λύτρων οὐδὲ μετὰ δώρων, εἶπεν Κύριος Σαβαώθ. οὕτως εἶπεν Κύριος Σαβαώθ, Ἐκοπίασεν Αἴγυπτος καὶ ἐμπόρια Αἰθιοπῶν καὶ οἱ Σαβαεῖμ ἄνδρες ὑψηλοὶ ἐπὶ σὲ διαβήσονται καὶ σοὶ ἔσονται δοῦλοι καὶ ὀπίσω σου ἀκολουθήσουσιν δεδεμένοι χειροπέδαις καὶ ἐν σοὶ προσκυνήσουσιν καὶ ἐν σοὶ προσεύξονται, ὅτι ἐν σοὶ ὁ Θεός ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν Θεὸς πλὴν σοῦ. σὺ γὰρ ἦς Θεὸς καὶ οὐκ ἤδειμεν, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ σωτήρ. Ἐν σοὶ οὖν, φησὶν, ὁ Θεός ἐστιν. ^[15]

4 5

ἐν τίνι δὲ ὁ Θεὸς ἄλλ' ἢ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ πατρὶ ὡς Λόγῳ καὶ τῷ μυστηρίῳ τῆς οἰκονομίας; περὶ οὗ πάλιν δεικνύων τὸ κατὰ σάρκα αὐτοῦ σημαίνει, Ἐγὼ ἡγεῖρα αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης, καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι.

- 4 6 τί οὖν; περὶ τίνος μαρτυρεῖ Πατήρ; περὶ τοῦ Υἱοῦ [αὐτοῦ] Πατὴρ λέγει, Ἐγὼ ἡγεῖρα μετὰ δικαιοσύνης. ὅτι δὲ Πατὴρ ἡγεῖρεν αὐτοῦ τὸν Υἱὸν ἐν δικαιοσύνῃ μαρτυρεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγων, Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγγείραντος Χριστὸν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωοποιήσῃ καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν. ἰδοὺ συνέστηκεν τὸ διὰ τοῦ προφήτου εἰρημένον, Ἐγὼ ἡγεῖρα μετὰ δικαιοσύνης. τὸ δὲ εἰπεῖν, Ὅτι ἐν σοὶ ὁ Θεὸς ἐστίν, ἐδείκνυνεν μυστήριον οἰκονομίας· ὅτι σεσαρκωμένου τοῦ Λόγου καὶ ἐνανθρωπήσαντος ὁ Πατὴρ ἦν ἐν τῷ Υἱῷ καὶ ὁ Υἱὸς ἐν τῷ Πατρί, ἐνπολιτευομένου τοῦ Υἱοῦ ἐν ἀνθρώποις. ^[5]
- 4 8 τοῦτο οὖν ἐσημαίνετο, ἀδελφοί, ὅτι ὄντως μυστήριον οἰκονομίας ἐκ πνεύματος ἁγίου ἦν οὗτος ὁ Λόγος καὶ παρθένου ἑνα Υἱὸν Θεῷ ἀπεργασάμενος. τοῦτο δὲ οὐκ ἐγὼ λέγω, ἀλλ' αὐτὸς μαρτυρεῖ ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.
- 4 9 οὕτως γὰρ λέγει, Οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. τί οὖν ζητεῖ παρὰ τὸ εἰρημένον; μή τι ἔρει ὅτι ἐν οὐρανῷ σὰρξ ἦν; ἔστιν μὲν οὖν σὰρξ ἡ ὑπὸ τοῦ Λόγου τοῦ πατρῷου προσενεχθεῖσα δῶρον, ἡ ἐκ πνεύματος καὶ παρθένου τέλειος Υἱὸς Θεοῦ ἀποδεδειγμένος. ^[5]
- 4 10 πρόδηλον οὖν ὅτι αὐτὸς ἑαυτὸν προσέφερεν τῷ Πατρί. πρὸ δὲ τούτου ἐν οὐρανῷ σὰρξ οὐκ ἦν.
- 4 11 τίς οὖν ἦν ἐν οὐρανῷ ἄλλ' ἢ Λόγος ἄσαρκος, ὁ ἀποσταλὴς ἵνα δείξῃ αὐτὸν ἐπὶ γῆς ὄντα εἶναι καὶ ἐν οὐρανῷ; Λόγος γὰρ ἦν, πνεῦμα ἦν, δύναμις ἦν. ὃς τὸ κοινὸν ὄνομα καὶ παρὰ ἀνθρώποις χωρητὸν ἀνελάμβανεν εἰς ἑαυτόν, τοῦτο καλούμενος ἀπ' ἀρχῆς, υἱὸς ἀνθρώπου, διὰ τὸ μέλλον, καίτοι μήπω ὢν ἄνθρωπος.
- 4 13 καθὼς ὁ Δανιὴλ μαρτυρεῖ λέγων, Εἶδον καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενον ὡς υἱὸν ἀνθρώπου. δικαίως οὖν ἐν τῷ οὐρανῷ ὄντα ἔλεγεν τὸν τῷ ὀνόματι τούτῳ ἀπ' ἀρχῆς ὄντα καλεῖσθαι ἀπ' ἀρχῆς, Λόγον Θεοῦ. ἀλλὰ τί μοι, φησὶν, λέγει ἐν ἐτέρῳ, Οὗτος ὁ Θεός· οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν; καλῶς εἶπεν.
- 5 1 πρὸς γὰρ τὸν Πατέρα τίς λογισθήσεται; ὁ δὲ λέγει, Οὗτος ὁ Θεὸς ἡμῶν· οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν· ἐξηῦρεν πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης καὶ ἔδωκεν αὐτήν Ἰακώβ τῷ παιδί αὐτοῦ καὶ Ἰσραὴλ τῷ ἡγαπημένῳ ὑπ' αὐτοῦ, καλῶς λέγει. τίς γὰρ ἐστὶν Ἰακώβ ὁ παῖς αὐτοῦ, Ἰσραὴλ ὁ ἡγαπημένος ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἢ οὗτος περὶ οὗ βοᾷ λέγων, Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἠυδόκησα· τούτου ἀκούετε; πᾶσαν οὖν τὴν ἐπιστήμην παρὰ τοῦ Πατρὸς λαβὼν ὁ τέλειος Ἰσραὴλ, ὁ ἀληθινὸς Ἰακώβ, μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ὥφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανέστραφη. ^[5]
- 5 4 Ἰσραὴλ δὲ τίς ἐστὶν ἄλλ' ἢ ἄνθρωπος ὁρῶν τὸν Θεόν; ὁρῶν δὲ τὸν Θεὸν οὐδεὶς εἰ μὴ μόνος ὁ παῖς καὶ τέλειος ἄνθρωπος καὶ μόνος διηγησάμενος τὴν βουλὴν τοῦ Πατρὸς. λέγει γὰρ καὶ Ἰωάννης, Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· μονογενὴς Υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς αὐτὸς διηγήσατο.
- 5 5 καὶ πάλιν, Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς ὁ ἤκουσεν καὶ ἑώρακεν μαρτυρεῖ. οὗτος οὖν ἐστὶν ὃς πᾶσαν ἐπιστήμην Πατὴρ ἔδωκεν· ὃς ἐπὶ γῆς ὥφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανέστραφη. ὁ δὲ λέγει ὁ ἀπόστολος, Ὡς οἱ πατέρες, ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, καλῶς διηγείται καὶ λαμπρὸν τὸ τῆς ἀληθείας μυστήριον. ^[5]
- 6 1 οὗτος ὢν ἐπὶ πάντων, Θεὸς ἐστίν. λέγει γὰρ οὕτω μετὰ παρρησίας, Πάντα μοι παραδέδοται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς. ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς γεγέννηται, καὶ ἄνθρωπος γενόμενος Θεός ἐστιν

εἰς τοὺς αἰῶνας. οὕτως γὰρ καὶ Ἰωάννης εἶπεν, Ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. ^[5]

- 6 2 καλῶς εἶπεν παντοκράτορα Χριστόν. τοῦτο γὰρ εἶπεν ὅπερ καὶ αὐτῷ μαρτυρήσει ὁ Χριστός. μαρτυρῶν γὰρ Χριστὸς ἔφη, Πάντα μοι παραδέδοται παρὰ τοῦ Πατρὸς. καὶ πάντων κρατεῖ παντοκράτωρ παρὰ Πατρός κατεστάθη Χριστός. ἤδη δὲ καὶ Παῦλος, δεικνὺς ὅτι πάντα αὐτῷ παραδέδοται, οὕτως ἔφη, Ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, εἴτα τὸ τέλος, ὅταν παραδιδῷ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. ^[5]
- 6 3 δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρι οὗ θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. ὅταν δὲ εἴπῃ, πάντα ὑποτέτακται αὐτῷ, δηλὸν ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. τότε καὶ αὐτὸς ὑποταγῆσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾧ ὁ Θεὸς πάντα ἐν πᾶσιν. εἰ οὖν τὰ πάντα ὑποτέτακται αὐτῷ ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος, **¶** καὶ **¶** πάντων κρατεῖ αὐτοῦ δὲ ὁ Πατήρ, ἵνα ἐν πᾶσιν εἷς Θεὸς φανῇ, ᾧ τὰ πάντα ὑποτάσσεται ἅμα Χριστῷ, ᾧ τὰ πάντα Πατὴρ ὑπέταξε παρὲξ ἑαυτοῦ. ^[5]
- 6 5 τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἔφη, ὡς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ καὶ Πατέρα ἴδιον καὶ Θεὸν ὡμολόγησεν. λέγει γὰρ οὕτως, Ὑπάγω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν. εἰ οὖν Νοητὸς τολμᾷ λέγειν αὐτὸν εἶναι τὸν Πατέρα, **¶** καὶ **¶** πρὸς ποῖον Πατέρα ἐρεῖ πορεύεσθαι Χριστὸν κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν φωνήν; εἰ δὲ ἀξιοῖ καταλείψαντος ἡμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τῇ αὐτοῦ ἀφροσύνῃ πιστεύειν, μάτην κάμνει. ^[5]
- 6 6 Πειθαρχεῖν γὰρ δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ἐὰν δὲ λέγῃ, Αὐτὸς εἶπεν, Ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ ἐν ἐσμέν, ἐπιστανέτω τὸν νοῦν καὶ μανθανέτω ὅτι οὐκ εἶπεν ὅτι ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ ἐν εἰμί, ἀλλ' ἐν ἐσμέν.
- 7 1 τὸ γὰρ ἐσμέν οὐκ ἐφ' ἑνὸς λέγεται, ἀλλ' ἐπὶ δύο· <δύο> πρόσωπα ἔδειξεν, δύναμιν δὲ μίαν. αὐτὸς δὲ αὐτὸ ἀπέλυσεν εἰπὼν περὶ μαθητῶν πρὸς τὸν Πατέρα, Τὴν δόξαν ἣν ἔδωκάς μοι, ἔδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς ἐν, ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὧσιν τετελειωμένοι εἰς ἓν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. ^[5]
- 7 3 τί πρὸς ταῦτα ἔχουσιν λέγειν Νοητιανοί; μὴ πάντες ἐν σῶμά ἐστιν κατὰ τὴν οὐσίαν; ἢ τῇ δυνάμει καὶ τῇ διαθέσει τῆς ὁμοφρονίας ἐν γινόμεθα. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον ὁ παῖς ὁ πεμφθεὶς καὶ ὑπ' αὐτῶν μὴ γινωσκόμενος ὄντων ἐν κόσμῳ ὡμολόγησεν εἶναι ἐν τῷ Πατρὶ δυνάμει, διαθέσει. εἷς γὰρ νοῦς Πατρὸς ὁ παῖς· οἱ δὲ νοῦν Πατρὸς ἔχοντες οὕτω πιστεύομεν. οἱ δὲ τὸν νοῦν μὴ ἔχοντες τὸν Υἱὸν ἡρνηνται. εἰ δὲ καὶ Φίλιππον ἐπερωτᾷν περὶ Πατρὸς βούλοιντο λέγειν— Δεῖξον ἡμῖν τὸν Πατέρα καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν· πρὸς ὃν ἀπεκρίθη ὁ Κύριος λέγων, Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, Φίλιππε, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακε τὸν Πατέρα· οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατήρ ἐν ἐμοί ἐστιν; —καὶ θέλουσιν λέγειν διὰ τούτου κρατύνεσθαι τὸ δόγμα αὐτῶν, ὁμολογοῦντος αὐτοῦ ἑαυτὸν Πατέρα, γνώτωσαν ὅτι μέγιστον ἑαυτοῖς ἐναντίωμα ἐπιφέρουσιν, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ῥητοῦ ἐλεγχόμενοι. ^[10]
- 7 5 τοῦ γὰρ Χριστοῦ ἑαυτὸν ἐν πᾶσιν Υἱὸν εἰπόντος καὶ δείζαντος οὐκ ἐπέγνωσαν· οὐδὲ καταλάβεσθαι ἢ ἀτενίσαι τὴν δύναμιν ἐδυνήθησαν. καὶ τοῦτο μὴ χωρήσας Φίλιππος καθ' ὃ ἦν ἰδεῖν τὸν Πατέρα ἡξίου βλέπειν. πρὸς ὃν ὁ Κύριος ἔφη, Φίλιππε, τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακε τὸν Πατέρα. πῶς σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν Πατέρα; τοῦτ' ἐστιν, εἰ ἐμὲ ἑώρακας, δι' ἐμοῦ τὸν Πατέρα γινῶναι δύνη. ^[5]
- 7 6 διὰ γὰρ τῆς εἰκόνης ὁμοίας τυγχανούσης εὐγνωστος ὁ Πατήρ γίνεται. εἰ δὲ τὴν εἰκόνα, ἣτις ἐστὶν ὁ Υἱός, οὐκ ἔγνω, πῶς ἰδεῖν θέλεις τὸν Πατέρα; ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, τὰ ἐπικείμενα τῷ

κεφαλαίῳ καὶ ὑποκείμενα ἀπολύει, τὸν προκείμενον Υἱὸν ἀπεσταλμένον παρὰ Πατρός καὶ πρὸς Πατέρα πορευόμενον <ν> σημαίνοντα.

- 8 1 πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα, μάλλον δὲ πάντα ἐστὶ μαρτυροῦντα τῇ ἀληθείᾳ. ἀνάγκη οὖν ἔχει καὶ μὴ θέλων ὁμολογεῖν Πατέρα Θεὸν παντοκράτορα καὶ Χριστὸν Ἰησοῦν Υἱὸν Θεοῦ Θεὸν ἄνθρωπον γενόμενον· ᾧ πάντα Πατὴρ ὑπέταξε παρεκτὸς ἑαυτοῦ καὶ πνεύματος ἁγίου· καὶ ταῦτ' εἶναι ὄντως τρία. εἰ δὲ βούλεται μαθεῖν πῶς εἰς Θεὸς ἀποδείκνυται, γιγνωσκέτω ὅτι μία δύναμις τούτου· καὶ ὅσον μὲν κατὰ τὴν δύναμιν εἰς ἐστὶν Θεός, ὅσον δὲ κατὰ τὴν οἰκονομίαν τριχῆς ἡ ἐπίδειξις, ὡς ὕστερον ἀποδειχθήσεται ἀποδιδόντων ἡμῶν περὶ ἀληθείας λόγον. ^[5]
- 8 3 ταῦτα μὲν οὖν, ἀδελφοί, δείκνυται ἡμῖν συμφώνως εἰρημένα· εἰς γὰρ Θεός ἐστιν, ᾧ δεῖ πιστεύειν, ἀλλ' ἄγνητος ἀπαθὴς ἀθάνατος, πάντα ποιῶν ὡς θέλει, καθὼς θέλει, ὅτε θέλει. τί οὖν πρὸς ταῦτα τολμήσει Νοητὸς μὴ νοῶν τὴν ἀλήθειαν; ἐπειδὴ οὖν ἤδη καὶ ὁ Νοητὸς ἀνατέτραπται, ἔλθωμεν ἐπὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἀπόδειξιν, ἵνα συστήσωμεν τὴν ἀλήθειαν καθ' ἧς πᾶσαι τοσαῦται αἰρέσεις γεγένηται μηδὲν δυνάμεναι εἰπεῖν. ^[5]
- 9 1 εἰς Θεός, ὃν οὐκ ἄλλοθεν ἐπιγινώσκουμεν, ἀδελφοί, ἢ τῶν ἁγίων γραφῶν. ὃν γὰρ τρόπον ἔαν τις βουληθῇ τὴν σοφίαν τοῦ αἰῶνος τούτου ἀσκεῖν, οὐκ ἄλλως δυνησεται τούτου τυχεῖν, ἔαν μὴ δόγμασιν φιλοσόφων ἐντύχη, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὅσοι θεοσέβειαν ἀσκεῖν βουλόμεθα, οὐκ ἄλλοθεν ἀσκήσομεν ἢ ἐκ τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ. ὅσα τοίνυν κηρύσσουσιν αἱ θεῖαι γραφαὶ ἴδωμεν, καὶ ὅσα διδάσκουσιν ἐπιγινῶμεν. ^[5]
- 9 2 καὶ ὡς θέλει Πατὴρ πιστεύεσθαι πιστεύσωμεν, καὶ ὡς θέλει Υἱὸν δοξάζεσθαι δοξάσωμεν, καὶ ὡς θέλει πνεῦμα ἅγιον δωρεῖσθαι λάβωμεν. μὴ κατ' ἰδίαν προαίρεσιν μηδὲ κατ' ἴδιον νοῦν μηδὲ βιαζόμενοι τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δεδομένα, ἀλλ' ἢ ὃν τρόπον <ν> αὐτὸς ἐβουλήθη διὰ τῶν ἁγίων γραφῶν δεῖξαι, οὕτως ἴδωμεν. ^[5]
- 10 1 Θεὸς μόνος ὑπάρχων καὶ μηδὲν ἔχων ἑαυτῷ σύγχρονον, ἐβουλήθη κόσμον κτίσαι. ὃν κόσμον ἐννοηθεὶς θελήσας τε καὶ φθεγξάμενος ἐποίησεν· ᾧ παραυτίκα πάρεστι τὸ γινόμενον ὡς ἠθέλησεν, ὃ ἐτέλεσεν καθὼς ἠθέλησεν. αὐταρκες οὖν ἡμῖν ἐστὶν μόνον εἰδέναι ὅτι σύγχρονον Θεοῦ οὐδὲν πλὴν αὐτὸς ἦν. αὐτὸς δὲ μόνος ὢν πολὺς ἦν. ^[5]
- 10 2 οὔτε γὰρ ἄλογος οὔτε ἄσοφος οὔτε ἀδύνατος οὔτε ἀβούλευτος ἦν. πάντα δὲ ἦν ἐν αὐτῷ, αὐτὸς δὲ ἦν τὸ πᾶν. ὅτε ἠθέλησεν, καθὼς ἠθέλησεν, ἔδειξεν τὸν Λόγον αὐτοῦ καιροῖς ὠρισμένοις παρ' αὐτῷ· δι' οὗ τὰ πάντα ἐποίησεν.
- 10 3 ὅτε μὲν θέλει, ποιεῖ· ὅτε δὲ ἐνθυμεῖται, τελεῖ· ὅτε δὲ φθέγγεται, δεικνύει· ὅτε πλάσσει, σοφίζεται. πάντα γὰρ τὰ γενόμενα διὰ Λόγου καὶ σοφίας τεχνάζεται, Λόγῳ μὲν κτίζων, σοφίᾳ δὲ κοσμῶν. ἐποίησεν οὖν ὡς ἠθέλησεν· Θεὸς γὰρ ἦν. τῶν δὲ γινομένων ἀρχηγὸν καὶ σύμβουλον καὶ ἐργάτην ἐγέννα Λόγον. ^[5]
- 10 4 ὃν Λόγον ἔχων ἐν ἑαυτῷ ἀόρατόν τε ὄντα τῷ κτιζομένῳ κόσμῳ ὁρατὸν ποιεῖ. προτέραν φωνὴν φθεγγόμενος καὶ φῶς ἐκ φωτὸς γεννῶν, προῆκεν τῇ κτίσει κύριον τὸν ἴδιον νοῦν αὐτῷ μόνῳ πρότερον ὁρατὸν ὑπάρχοντα· τῷ δὲ γινομένῳ κόσμῳ ἀόρατον ὄντα ὁρατὸν ποιεῖ, ὅπως διὰ τοῦ φανῆναι ἰδὼν ὁ κόσμος σωθῆναι δυνηθῇ. καὶ οὕτως αὐτῷ παρίστατο ἕτερος. ^[5]
- 11 1 ἕτερον δὲ λέγων οὐ δύο θεοὺς λέγω, ἀλλ' ὡς φῶς ἐκ φωτὸς ἢ ὡς ὕδωρ ἐκ πηγῆς ἢ ὡς ἀκτῖνα ἀπὸ ἡλίου. δύναμις γὰρ μία ἢ ἐκ τοῦ παντός· τὸ δὲ πᾶν Πατὴρ, ἐξ οὗ δύναμις Λόγος. οὗτος δὲ νοῦς, ὃς προβάς ἐν κόσμῳ ἐδείκνυτο παῖς Θεοῦ. ^[5]
- 11 2 πάντα τοίνυν δι' αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ μόνος ἐκ Πατρός. τίς τοίνυν ἀποφαίνεται πληθὺν θεῶν παραβαλλομένην κατὰ καιροῦς; καὶ γὰρ πάντες ἀπεκλείσθησαν εἰς τοῦτο ἄκοντες εἰπεῖν ὅτι τὸ πᾶν εἰς ἓνα ἀνατρέχει.
- 11 3

εἰ οὖν τὰ πάντα εἰς ἓνα ἀνατρέχει—καὶ κατὰ Οὐαλεντίνον καὶ κατὰ Μαρκίωνα Κήρινθόν τε καὶ πᾶσαν τὴν ἐκείνων φλυαρίαν—καὶ ἄκοντες εἰς τοῦτο περιέπεσαν ἵνα τὸν ἓνα ὁμολογήσωσιν αἴτιον τῶν πάντων, ἄρα συντρέχουσιν καὶ αὐτοὶ μὴ θέλοντες τῇ ἀληθείᾳ ἓνα Θεὸν λέγειν ποιήσαντα ὡς ἠθέλησεν. οὗτος δὲ ἔδωκεν νόμον καὶ προφήτας καὶ δούς διὰ πνεύματος ἁγίου ἠνάγκασεν τούτους φθέγξασθαι, ὅπως τῆς πατρῴας δυνάμεως ἀπόπνοιαν λαβόντες τὴν βουλὴν καὶ τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς καταγγείλωσιν. ^[10]

12 1 ἐν τούτοις τοίνυν πολιτευόμενος ὁ Λόγος ἐφθέγγετο περὶ ἑαυτοῦ. ἤδη γὰρ αὐτὸς ἑαυτοῦ κῆρυξ ἐγίνετο δεικνύων μέλλοντα Λόγον φαίνεσθαι ἐν ἀνθρώποις. δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐβόα, Ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν· εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. τίς δέ ἐστιν ὁ ἐμφανὴς γενόμενος ἀλλ' ἢ ὁ Λόγος τοῦ Πατρὸς, ὃν ἀποστέλλων Πατὴρ ἐδείκνυεν ἀνθρώποις τὴν παρ' ἑαυτοῦ ἐξουσίαν; οὕτως οὖν ἐμφανὴς ἐγένετο ὁ Λόγος καθὼς λέγει. ^[5]

12 3 ἀνακεφαλαιοῦται γὰρ ὁ μακάριος Ἰωάννης τὰ διὰ τῶν προφητῶν εἰρημένα δεικνύς τοῦτον εἶναι τὸν Λόγον δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο. φησὶν γὰρ οὕτως, Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος [ἦν πρὸς τὸν Θεόν]. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. ὑποβὰς δὲ ἔφη, Ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω· εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. εἰ οὖν ἔφη, Ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ γεγένηται, καθὼς λέγει ὁ προφήτης, Τῷ Λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, ἄρα οὗτός ἐστιν ὁ Λόγος ὁ καὶ ἐμφανὴς δεικνύμενος. ^[5]

12 5 οὐκοῦν ἔνσαρκον Λόγον θεωροῦμεν; Πατέρα δι' αὐτοῦ νοοῦμεν, Υἱὸν δὲ πιστεύομεν, πνεύματι ἁγίῳ προσκυνοῦμεν. ἴδωμεν οὖν τὰ γεγραμμένα.

13 1 ὅτι μὲν ἐμφανὴς ὁ Λόγος ἐσόμενος ἐκηρύσσετο, καὶ Ἰερεμίας λέγει, Τίς ἔστη ἐν ὑποστήματι Κυρίου καὶ εἶδεν τὸν Λόγον αὐτοῦ; Λόγος δὲ Θεοῦ μόνος ὁρατός, ἀνθρώπου δὲ ἀκουστός.

13 2 ὅπου ὁρᾷν τὸν Λόγον λέγει, ἀνάγκην ἔχω πιστεύειν τὸν ὁρατὸν τοῦτον ἀπεσταλμένον. ὁ δὲ ἀπεσταλμένος οὐκ ἄλλος ἦν ἀλλ' ἢ ὁ Λόγος. ὅτι δὲ ἀπεστάλθη, μαρτυρεῖ Πέτρος πρὸς τὸν ἐκατόνταρχον Κορνήλιον λέγων, Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Λόγον αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ διὰ κηρύγματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ Θεὸς ὁ πάντων Κύριος. ^[5]

13 4 εἰ δὲ οὖν Λόγος ἀποστέλλεται διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός. ταῦτα μὲν οὖν, ἀδελφοί, σημαίνουσιν ἡμῖν αἱ γραφαί.

14 1 ταύτην τὴν οἰκονομίαν παραδίδωσιν ἡμῖν καὶ ὁ μακάριος Ἰωάννης ἐν εὐαγγελίῳ μαρτυρῶν, καὶ τοῦτον τὸν Λόγον Θεὸν ὁμολογεῖ οὕτως λέγων, Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. εἰ δὲ οὖν ὁ Λόγος πρὸς τὸν Θεὸν Θεὸς ὢν, τί οὖν, φήσειεν ἄν τις, δύο λέγειν θεούς; δύο μὲν οὐκ ἐρῶ θεούς, ἀλλ' ἢ ἓνα· πρόσωπα δὲ δύο, οἰκονομίαν τε τρίτην τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος. ^[5]

14 3 Πατὴρ μὲν γὰρ εἷς, πρόσωπα δὲ δύο, ὅτι καὶ ὁ Υἱός· τὸ δὲ τρίτον καὶ ἅγιον πνεῦμα. Πατὴρ ἐντέλλεται, Λόγος ἀποτελεῖ, Υἱὸς δὲ δείκνυται δι' οὗ Πατὴρ πιστεύεται.

14 4 οἰκονομία συμφωνίας συνάγεται εἰς ἓνα Θεόν. εἷς γὰρ ἐστὶν ὁ Θεός.

14 5 ὁ γὰρ κελεύων Πατὴρ, ὁ δὲ ὑπακούων Υἱός, τὸ δὲ συνετίζον ἅγιον πνεῦμα. ὁ ὢν Πατὴρ ἐπὶ πάντων, ὁ δὲ Υἱὸς διὰ πάντων, τὸ δὲ ἅγιον πνεῦμα ἐν πᾶσιν. ἄλλως τε ἓνα Θεὸν νοῆσαι οὐ δυνάμεθα, ἐὰν μὴ ὄντως Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι πιστεύσωμεν.

14 6 Ἰουδαῖοι μὲν γὰρ ἐδόξασαν Πατέρα, ἀλλ' οὐκ ἠγαπήσαν· Υἱὸν γὰρ οὐκ ἐπέγνωσαν. μαθηταὶ ἐπέγνωσαν Υἱόν, ἀλλ' οὐκ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· διὸ καὶ ἠρνήσαντο. γινώσκων τοίνυν ὁ πατρῷος Λόγος τὴν οἰκονομίαν καὶ τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς ὅτι οὐκ ἄλλως βούλεται δοξάζεσθαι ὁ Πατὴρ ἢ οὕτως, ἀναστὰς παρέδωκεν τοῖς μαθηταῖς λέγων, Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη

βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, δεικνύων ὅτι πᾶς ὃς ἂν ἔν τι τούτων ἐλλίπη, τελείως Θεὸν οὐκ ἐδόξασεν. ^[5]

14 8 διὰ γὰρ τῆς τριάδος ταύτης Πατὴρ δοξάζεται. Πατὴρ γὰρ ἠθέλησεν, Υἱὸς ἐποίησεν, πνεῦμα ἐφάνέρωσεν. πᾶσαι τοίνυν αἱ γραφαὶ περὶ τούτου κηρύσσουσιν. ἀλλ' ἐρεῖ μοί τις, Ξένον μοι φέρεις Λόγον λέγων Υἱόν.

15 1 Ἰωάννης μὲν γὰρ λέγει Λόγον, ἀλλ' ἄλλως ἀλληγορεῖ. οὐκ ἄλλως ἀλληγορεῖ.

15 2 οὕτως γὰρ δεικνύων τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ τοῦτον ὄντα ἀπ' ἀρχῆς καὶ νῦν ἀπεσταλμένον, ὑποβὰς ἐν τῇ Ἀποκαλύψει ἔφη, Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεωγμένον καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκὸς καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτοῦ πιστὸς καὶ ἀληθινὸς καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ· οἱ δ' ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλόξ πυρός, διαδήματα πολλὰ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον ῥεραντισμένον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. ὁρᾷτε, οὖν, ἀδελφοί, πῶς ἐν συμβόλῳ τὸ ἱμάτιον τὸ ῥεραντισμένον αἵματι τὴν σάρκα διηγῆσατο, δι' ἧς καὶ ὑπὸ πάθος ἦλθεν ὁ ἀπαθὴς τοῦ Θεοῦ Λόγος, καθὼς μαρτυροῦσί μοι οἱ προφηταί. ^[5]

15 4 λέγει γὰρ οὕτως ὁ μακάριος Μιχαίας, Οἶκος Ἰακώβ παρώργισε πνεῦμα Κυρίου· ταῦτα τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῖς ἐστίν· οὐχ οἱ λόγοι αὐτοῦ καλοὶ μετ' αὐτῶν καὶ ὀρθοὶ πορεύονται, καὶ αὐτοὶ ἀνέστησαν εἰς ἔχθραν, κατὰ πρόσωπον τῆς εἰρήνης αὐτοῦ τὴν δόξαν ἐξέδειραν αὐτοῦ. τοῦτ' ἐστὶν τὸ σαρκὶ παθεῖν αὐτόν. ὡσαύτως καὶ ὁ μακάριος Παῦλος λέγει, Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ Υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου φανερωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσι, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ^[5]

15 6 ποῖον οὖν Υἱὸν ἑαυτοῦ ὁ Θεὸς διὰ τῆς σαρκὸς κατέπεμψεν ἀλλ' ἢ τὸν Λόγον, ὃν Υἱὸν προσηγόρευε διὰ τὸ μέλλειν αὐτὸν γενέσθαι; καὶ τὸ κοινὸν ὄνομα τῆς εἰς ἀνθρώπους φιλοστοργίας ἀναλαμβάνει Υἱὸς καλούμενος. οὔτε γὰρ ἄσαρκος καὶ καθ' ἑαυτὸν ὁ Λόγος τέλειος ἦν Υἱός, καίτοι τέλειος, Λόγος ὢν, μονογενής· οὐθ' ἡ σὰρξ καθ' ἑαυτὴν δίχα τοῦ Λόγου ὑποστῆναι ἡδύνατο διὰ τὸ ἐν Λόγῳ τὴν σύστασιν ἔχειν. ^[5]

15 7 οὕτως οὖν εἷς Υἱὸς τέλειος Θεοῦ ἐφανερώθη. καὶ ταύτας μὲν περὶ σαρκώσεως τοῦ Λόγου μαρτυρίας <.

16 1>· ἔστιν δὲ καὶ ἕτερα πλεῖστα. ἴδωμεν δὲ καὶ τὸ προκείμενον, ὅτι ὄντως, ἀδελφοί, ἡ δύναμις ἡ πατρῴα, ὃ ἐστὶν Λόγος, ἀπ' οὐρανοῦ κατήλθεν καὶ οὐκ αὐτὸς ὁ Πατὴρ. λέγει γὰρ οὕτως, Ἐγὼ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐξῆλθον καὶ ἦκω. ^[5]

16 2 τί δέ ἐστιν τὸ Ἐξῆλθον ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀλλ' ἢ Λόγος; τί δὲ τὸ ἐξ αὐτοῦ γεννηθὲν ἀλλ' ἢ πνεῦμα, τοῦτ' ἐστὶν ὁ Λόγος; ἀλλ' ἐρεῖς μοι, Πῶς γεγέννηται; τὴν μὲν κατὰ σὲ διήγησιν, ὡς γεγέννησαι, οὐ δύνη ἐξειπεῖν, καίτοι ἐκάστης ἡμέρας ὁρῶν τὴν κατὰ ἄνθρωπον αἰτίαν, καὶ τὴν περὶ τοῦτον οἰκονομίαν ἀκριβῶς ἐξειπεῖν οὐ δύνασαι. ^[5]

16 4 οὐ γὰρ πάρεστί σοι γινώσκειν τὴν τοῦ δημιουργήσαντος ἔμπειρον καὶ ἀνεκδιήγητον τέχνην, ἀλλ' ἢ μόνον ὁρῶντα νοεῖν καὶ πιστεύειν ὅτι ἔργον Θεοῦ ἄνθρωπος· περὶ δὲ Λόγου γένεσιν ζητεῖς, ὃνπερ βουληθεὶς ὁ Θεὸς Πατὴρ ἐγέννησεν ὡς ἠθέλησεν. οὐ γὰρ αὐταρκὲς σοὶ ἐστὶν μαθεῖν ὅτι κόσμον ὁ Θεὸς ἐποίησεν; ἀλλὰ καὶ πόθεν ἐποίησεν τολμᾶς ἐπιζητεῖν; ἢ οὐκ αὐταρκὲς σοὶ ἐστὶν μαθεῖν ὅτι Υἱὸς Θεοῦ σοὶ ἐφανερώθη εἰς σωτηρίαν, ἐὰν πιστεύσῃς; ἀλλὰ καὶ πῶς ἐγεννήθη κατὰ πνεῦμα πολυπραγμονεῖς; καὶ τὴν μὲν κατὰ σάρκα γέννησιν αὐτοῦ οὐ πλείονες ἐπιστεύθησαν διηγῆσασθαι πλὴν δύο, καὶ σὺ τολμᾶς ἐπιζητεῖν τὴν κατὰ πνεῦμα διήγησιν, ἣν παρ' ἑαυτῷ φυλάττει Πατὴρ ἀποκαλύπτειν μέλλων τότε τοῖς ἀγίοις καὶ ἀξίοις ἰδεῖν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. ^[5]

- 16 7 αὐταρκές σοι ἦτω τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ὅτι τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνευμά ἐστιν. καθὼς διὰ τοῦ προφήτου τὴν τοῦ Λόγου γέννησιν σημαίνων ὅτι γεγέννηται, τὸ δὲ πῶς φυλάσσει καιρῷ ὠρισμένῳ παρ' αὐτῷ μέλλων ἀποκαλύπτειν· λέγει δὲ οὕτως, Ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐξεγέννησά σε. αὐτάρκεις αὗται αἱ μαρτυρίαι πιστοῖς ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν· οἱ δὲ ἄπιστοι οὐδενὶ πιστεύουσιν. ^[5]
- 17 1 καὶ γὰρ τὸ πνεῦμα πανάγιον ἐκ προσώπου τῶν ἀποστόλων διεμαρτύρατο λέγον, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ὥστε μὴ γενώμεθα ἄπιστοι, μήποτε ἐφ' ἡμῖν τελεσθῇ τὸ εἰρημένον. πιστεύσωμεν οὖν, μακάριοι ἀδελφοί, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀποστόλων ὅτι Θεὸς Λόγος ἀπ' οὐρανῶν κατήλθεν εἰς τὴν ἀγίαν παρθένον Μαρίαν, ἵνα σαρκωθῇς ἐξ αὐτῆς, λαβὼν δὲ καὶ ψυχὴν τὴν ἀνθρωπείαν, λογικὴν δὲ λέγω, γεγονὼς πάντα ὅσα ἐστὶν ἄνθρωπος ἐκτὸς ἁμαρτίας, σῶσῃ τὸν πεπτωκότα Ἀδὰμ καὶ ἀφθαρσίαν ἀνθρώποις παράσχη τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ^[5]
- 17 3 ἐν πᾶσιν οὖν ἀποδέδεικται ἡμῖν τῆς ἀληθείας λόγος, ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ Πατήρ, οὗ πάρεστι Λόγος, δι' οὗ τὰ πάντα ἐποίησεν· ὃν ὑστέροις καιροῖς, καθὼς εἶπαμεν ἀνωτέρω, ἀπέστειλεν ὁ Πατήρ πρὸς σωτηρίαν ἀνθρώπων. οὗτος διὰ νόμου καὶ προφητῶν ἐκηρύχθη παρεσόμενος εἰς τὸν κόσμον. ^[5]
- 17 4 καθ' ὃν οὖν τρόπον <ν> ἐκηρύχθη κατὰ τοῦτον καὶ παρῶν, ἐφανερώσεν ἑαυτὸν ἐκ παρθένου καὶ ἀγίου πνεύματος, καινὸς ἄνθρωπος γενόμενος· τὸ μὲν οὐράνιον ἔχων τὸ πατρῷον ὡς Λόγος, τὸ δὲ ἐπίγειον ὡς ἐκ παλαιοῦ Ἀδὰμ διὰ παρθένου σαρκούμενος. οὗτος προελθὼν εἰς κόσμον Θεὸς ἐνσώματος ἐφανερώθη, ἄνθρωπος τέλειος προελθὼν· οὐ γὰρ κατὰ φαντασίαν ἢ τροπὴν, ἀλλὰ ἀληθῶς γενόμενος ἄνθρωπος. ^[5]
- 18 1 οὕτως οὖν καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἑαυτοῦ οὐκ ἀπαναίνεται ἐνδεικνύμενος Θεὸς ὢν, ὅτε πεινᾷ καὶ κοπιᾷ καὶ κάμνων διψᾷ καὶ δειλιῶν φεύγει καὶ προσευχόμενος λυπεῖται καὶ ἐπὶ προσκεφάλαιον καθεύδει, ὁ ἄυπνον ἔχων τὴν φύσιν ὡς Θεός. καὶ ποτηρίου πάθος παραιτεῖται, ὁ διὰ τοῦτο παραγεγονὼς ἐν κόσμῳ, καὶ ἀγωνιῶν ἰδροῖ καὶ ὑπὸ ἀγγέλου ἐνδυναμοῦται, ὁ ἐνδυναμῶν τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας καὶ θανάτου καταφρονεῖν ἔργῳ διδάξας. ^[5]
- 18 3 καὶ ὑπὸ Ἰουδα παραδίδεται, ὁ γινώσκων τὸν Ἰούδαν τίς ἐστίν, καὶ ἀτιμάζεται ὑπὸ Καιάφα, ὁ πρῶν ὑπ' αὐτοῦ ἱερατευόμενος ὡς Θεός, καὶ ὑπὸ Ἡρώδου ἐξουθενεῖται, ὁ μέλλων κρῖναι πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ μαστίζεται ὑπὸ Πιλάτου, ὁ τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἀναδεξάμενος, καὶ ὑπὸ στρατιωτῶν παίζεται, ὃ παραστήκουσιν χίλια χιλιάδες καὶ μύρια μυριάδες ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, καὶ ὑπὸ Ἰουδαίων ξύλῳ προσπήγνυται, ὁ πῆξας ὡς καμάραν τὸν οὐρανόν. καὶ πρὸς Πατέρα βοῶν παρατίθεται τὸ πνεῦμα, ὁ ἀχώριστος τοῦ Πατρός, καὶ κλίνων κεφαλὴν ἐκπνεῖ, ὁ εἰπας, Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχὴν μου καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ὅτι δὲ οὐκ ἐκυριεύετο ὑπὸ τοῦ θανάτου ὡς ζωὴ, εἶπεν, Ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ τίθημι αὐτήν. ^[5]
- 18 4 καὶ πλευρὰν λόγχῃ νύσσεται, ὁ τὴν ζωὴν πᾶσιν χαριζόμενος. καὶ σινδόνι ἐλισσόμενος ἐν μνημείῳ τίθεται, ὁ τοὺς νεκροὺς ἐγείρων, καὶ τριήμερος ὑπὸ Πατρὸς ἀνίσταται, αὐτὸς ὢν ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ.
- 18 5 ταῦτα γὰρ πάντα ἡμῖν κατώρθωσεν ὁ δι' ἡμᾶς γεγονὼς καθ' ἡμᾶς· αὐτὸς γὰρ τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἀνεδέξατο καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν καὶ περὶ ἡμῶν ὠδυνᾶτο, καθὼς εἶπεν Ἡσαίας ὁ προφήτης. ὁ ὑπὸ ἀγγέλων ὑμνούμενος καὶ ὑπὸ ποιμένων θεωρούμενος καὶ ὑπὸ Συμεῶνος προσδοκώμενος καὶ ὑπὸ Ἄννας μαρτυρούμενος, οὗτος ἦν· ὁ ζητούμενος ὑπὸ μάγων καὶ σημαινόμενος ὑπὸ ἀστέρος, ὁ καὶ ἐν οἴκῳ Πατρὸς πολιτευόμενος καὶ ὑπὸ Ἰωάννου δακτυλοδεικτούμενος, ὁ ὑπὸ Πατρὸς ἄνωθεν μαρτυρούμενος, Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε αὐτοῦ. ^[5]

18 7 οὗτος στεφανοῦται κατὰ διαβόλου, οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὁ ἐν Κανὰ ἐν γάμοις κληθεὶς καὶ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλὼν, καὶ θαλάσση ὑπὸ βίας ἀνέμων κινουμένη ἐπιτιμῶν, καὶ ἐπὶ θαλάσσης περιπατῶν ὡς ἐπὶ ξηρᾶς γῆς, καὶ τυφλὸν ἐκ γενετῆς ὁρᾷ ποιῶν, καὶ νεκρὸν Λάζαρρον τετραήμερον ἀνιστῶν, καὶ ποικίλας δυνάμεις ἀποτελῶν, καὶ ἁμαρτίας ἀφίων, καὶ ἐξουσίαν διδὼν μαθηταῖς, καὶ αἷμα καὶ ὕδωρ ἐξ ἀγίας πλευρᾶς ρεύσας λόγχῃ νυγείς. τούτου χάριν ἥλιος σκοτίζεται, ἡμέρα οὐ φωτίζεται, ῥήγνυνται πέτραι, σχίζεται καταπέτασμα, τὰ θεμέλια τῆς γῆς σειέται, ἀνοίγονται τάφοι καὶ ἐγείρονται νεκροὶ καὶ ἄρχοντες καταισχύνονται.

[5]

18 8 τὸν γὰρ κοσμήτορα τοῦ παντὸς ἐπὶ σταυροῦ βλέποντες καμμύσαντα τὸν ὀφθαλμὸν καὶ παραδῶσαντα τὸ πνεῦμα ἰδοῦσα ἡ κτίσις ἐταράσσετο, καὶ τὴν αὐτοῦ ὑπερβάλλουσαν δόξαν χωρῆσαι μὴ δυναμένη ἐσκοτίζετο. οὗτος ἐμφυσῶν δίδωσι πνεῦμα μαθηταῖς καὶ θυρῶν κεκλεισμένων εἰσέρχεται, καὶ βλέπόντων μαθητῶν ὑπὸ νεφέλης ἀναλαμβάνεται εἰς οὐρανούς, καὶ ἐκ δεξιῶν Πατρὸς καθέζεται καὶ ζώντων καὶ νεκρῶν παραγίνεται κριτής. [5]

18 10 οὗτος ὁ Θεὸς ὁ ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς γεγονώς, ᾧ πάντα ὑπέταξεν Πατὴρ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ᾧμα Πατρὶ καὶ ἀγίῳ πνεύματι ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. [5]